

ՀԱՄԱՌԱՌՈՑ ԳԻՏԱԿԱՆ ՀԱՂՈՐԴՈՒՄՆԵՐ

Կ. Հ. Ռաբախյան

ՏԵՂԱԿԱՆ ՄԻ ՔԱՆԻ ՑՈՐԵՆՆԵՐԻ ԵՎ ՆՐԱՆՑԻՑ ՍՏԱՅՎԱԾ
ՀԻՔՐԻԴՆԵՐԻ ԲԻՈՔԻՍԵԱԿԱՆ ԿԱԶՄԸ

Մեզ հետաքրքրում էր տեղական մի քանի ցորենների և նրանցից ստացված հիբրիդների բիոքիմիական կազմը, որը հետազոտողին հնարավորություն կտար որոշելու այնպիսի հիբրիդի սրակը ոչ միայն նրա բերքատվության, այլ և բաղադրության տեսակետից: Այդ նպատակով տնայիցի հնք ենթարկել դարնանացան Դելֆի, գրեկում 4 113 և աշնանացան ֆիբրուզինեում Ա, ուկրաինկա, տուրքիկում 51 149 ցորենները և նրանցից ստացված հիբրիդները:

Աշխատանքը կատարված է Հայկական ՍՍՐ Ակադեմիայի բույսերի Գենետիկայի և Մեկեղիայի Խնտիառատի բիոքիմիական լաբորատորիայում՝ «ձնադական գույքերի բնորոշությունն ըստ նրանց արատղորդականության» թեմայի կապակցությամբ: Վերցրած բոլոր նմուշները մշակված են եղել միևնույն պայմաններում:

Կատարված է ցորենի սրակը հիմնականում բնորոշող հինգ տնայից՝ սպիրտակուցային նյութերի տոկոսի որոշումը—կելզայի եղանակով, օսլայի առկուսի որոշումը—Պուստիլնիկովի մեթոդով, թաղանթանյութի առկուսի որոշումը—Գեններբերգի և Շաումանի մեթոդով, չոր նյութերի և մոխրի տոկոսի որոշումը—չորացման և այրման հանրաժանությամբ եղանակներով:

Անալիզի արդյունքները պարզ են տրված 1 աղյուսակում:

Աղյուսակ 1

Ա Ն Ո Ն	Անունը	Չոր նյութեր	Սպիրտ- ակուցային նյութեր	Գրախ- մայ	Թաղան- թանյութ	Մոխիր
		Ա ը տ ա չ ա յ ա մ մ տ ա կ ո ս ն ե թ ո Վ				
Չ Զերբուզինեում Ա Վ Վ Վ Վ Վ Վ	F ₂	88,11	14,17	55,12	1,12	1,95
Չ Տուրքիկում 51 149 Վ Վ Վ Վ	F ₂	88,78	15,59	58,49	2,43	2,03
Չ Տուրքիկում 51 149 Վ Վ Վ Վ 113	F ₂	88,76	16,98	56,40	2,00	2,01
Կոստուր—ֆիբրուզինեում Ա		90,85	10,67	59,69	3,5	2,07
» —Ուկրաինկա		88,46	12,24	56,89	1,72	2,01
» —Տուրքիկում 51 149		89,96	11,50	57,81	2,52	1,99
» —Դրեկում 4 113		88,28	11,08	61,13	3,21	1,83
» —Դելֆի		88,53	10,27	57,68	2,71	1,93

Ինչպես տեսնում ենք աղյուսակից, ֆերրուզինեում $\Pi_1 \times$ ուկրաինկա հիբրիդը Երկրորդ սերնդում պարունակում է $3,5^{10}_{10}$ ափելի սպիտակուց և $2,38^{10}_{10}$ պակաս թաղանթանյութ, քան նրա մայրը՝ ֆերրուզինեում Π_1 է և $1,92^{10}_{10}$ ափելի սպիտակուց ու $0,60^{10}_{10}$ պակաս թաղանթանյութ, քան նրա հայրը՝ ուկրաինկան:

Տուրցիկում $51/149 \times$ գելֆի հիբրիդը պարունակում է $4,09^{10}_{10}$ ափելի սպիտակուց և $0,286$ պակաս թաղանթանյութ, քան նրա մայրը՝ տուրցիկում $51/149$ և $5,32^{10}_{10}$ ափելի սպիտակուց ու $0,28^{10}_{10}$ պակաս թաղանթանյութ, քան նրա հայրը՝ Դելֆին: Տուրցիկում $51/149 \times$ գրեկում $4/113$ հիբրիդը պարունակում է $5,48$ տոկոս ափելի սպիտակուց, $0,52^{10}_{10}$ պակաս թաղանթանյութ, քան նրա մայրը՝ տուրցիկում $51/149$ է և $5,9^{10}_{10}$ ափելի սպիտակուց ու $1,21^{10}_{10}$ պակաս թաղանթանյութը, քան նրա հայրը՝ գրեկում $4/113$: Օսլայի տոկոսը հիբրիդների մոտ չափ քիչ պակասում է, իսկ չոր նյութերի և մոխրի տարրերով յուսելը հիբրիդների և նրանց ծնողների մոտ չնչին է:

Այսպիսով կարելի է եզրակացնել, որ ըստ նախնական տվյալների ֆերրուզինեում $\Pi_1 \times$ ուկրաինկա, տուրցիկում $51/149 \times$ Դելֆի և տուրցիկում $51/149 \times$ գրեկում $4/113$ հիբրիդները, որոնք աչքի են ընկնում իրենց բարձր բերքատվությամբ, հանդիսանում են նաև սպիտակուցով հարուստ և թաղանթանյութ պակաս պարունակող արժեքավոր հիբրիդներ:

Հայկական ՍՍՌ Դիտույթունների Ակադեմիայի
բույսերի Գենետիկայի և Մեկենցիայի Ինստիտուտ:

Ստացված է 8 VI 1949.

К. А. Бабаджанян

Биохимический состав некоторых местных сортов пшеницы и их гибридов

Р е з ю м е

Биохимический анализ некоторых местных сортов пшениц и их гибридов второго поколения показал, что гибриды комбинации ферругинеум $\Pi_1 \times$ украинка, турцикум $51/149 \times$ Дельфин, турцикум $51/149 \times$ грекум $4/113$ оказались лучшими не только по продуктивности, но и отличались богатым содержанием белковых веществ и меньшим количеством клетчатки, чем родительские формы.